Пише: Дејан Мировић
понедељак, 15 март 2010 13:26

Влада Републике Србије је 10. марта 2010. године упутила Народној скупштини на разматрање два нова кредита у укупној вредности од око 190 милиона евра. Уговор о кредиту између Немачке банке KfW и Републике Србије износи приближно 42 милиона евра (KfW кредит), а уговор о гаранцији између Републике Србије и Европске банке за обнову и развој износи око 150 милиона евра (ЕБРД кредит). KfW кредит ће бити употребљен за пројекте у вези са комуналном инфраструктуром и водоснабдевањем у осам градова у Србији. ЕБРД кредит ће, по речима српских министара, бити употребљен за изградњу подземног складишта гаса и одржавање мрежа за пренос и дистрибуцију гаса.

Међутим, када се пажљиво анализира свака тачка ових уговора о кредитима и када се њихов контекст сагледа помоћу метода које користи добитник Нобелове награде за економију Роналд Коус: “Пожељно је да се избор између различитих друштвених аранжмана у циљу решавања економских проблема врши у ширем смислу и да се узме у обзир укупни ефекат тих аранжмана у свим сферама живота”, [1] долази се до закључка који показује да ти кредити имају, пре свега, пропагандну и политичку сврху.

У преамбули KfW кредита наводи се да ЕУ учествује са једном донацијом (од око 2,6 милиона евра) у кредиту и да је кредит, у суштини, резултат дугогодишњих преговора Немачке и Србије. Такође, већ у преамбули KfW кредита истиче се да могу постојати и додатни трошкови у вези са овим кредитом. Али уопште се не наводи конкретно о каквим се додатним трошковима ради (ипак, у члану 10 изричито се наводи да се примена пројеката мора поверити “независним инжењерима и компетентним фирмама ‘путем’ међународног конкурса”, дакле, може се десити да немачка банка финансира рад немачких стручњака у Србији). Такође, у члану 5 износи се да је камата на KfW кредит прилично висока, 6, 17%. Такође, у члану 6 се прецизира да ће Србија KfW кредит отплаћивати све до 2024. године. Ако се нека будућа власт усуди да раније покуша да отплати KfW кредит, мораће да плаћа додатну таксу. У члану 7 се прописује затезна камата у вредности од 300 базичних поена изнад годишње каматне стопе Централне банке Немачке! Наравно, у истом контексту, у члану 9 наводи се да ће све трошкове у вези са отплатом и исплатом KfW кредита сносити Србија. Такође, у члану 10 инсистира се да Србија обезбеди на локацијама и у градовима где ће се реализовати пројекти из KfW кредита “публикације и промотивне информације”, са “логотипом ЕУ” и информацијом да управо ЕУ финансира те пројекте. Дакле, кредит је једна врста финансирања пропаганде ЕУ у Србији. Такође, у члану 11 се наводи да банка KfW може раскинути уговор ако нека “кључна информација“ није тачна. Али који су то критеријуми за дефинисање појма “кључна информација” који може довести до раскидања уговора од 43 милиона евра уопште се не наводи. Сличне нејасне формулације се користе и у

члану 11, у којем се прописује да KfW банка може сама да закључи да се економска ситуација у Србији погоршала због некаквих недефинисаних “ванредних околности” и да се зато уговор може једнострано раскинути. На крају, ако би се и Србија побунила због оваквих скандалозних услова уговора, онда би за све спорове између немачке банке и Србије био, према члану 13, надлежан Арбитражни суд у Франкфурту на Мајни! Дакле, јасно је да српске власти нису биле у стању чак ни да уговоре да је у случају међународног спора надлежна Међународна трговинска арбитража у Паризу. Тачније, међународна арбитража која је основана 1923 . године и за коју се сматра “да пружа највише сигурности“ у међународним споровима. [2]

Овоме свакако треба додати и да је Србија 2001. године имала дефицит у трговини са Немачком од 316 милиона долара. [3] Дефицит је сваке године растао. У 2008. достигао је скоро невероватних 1,562 милијарде долара! Укупан дефицит Србије у периоду од 2001. до 2009. године у трговини са Немачком је износио 8 милијарди долара. Или, у еврима, око 5,8 милијарди евра! Дакле, када се сви ови подаци имају у виду, може се закључити да је из Србије у Немачку у последњих неколико година трансферисано око 5,8 милијарди евра, а са друге стране је Немачка након дугогодишњих преговора, преко KfW банке одобрила кредит Србији под неповољним условима од око 40 милиона евра! То је права истина која се сакрива од српских грађана и која стоји иза пропагандних табли која носе лого ЕУ и која ће се, да би апсурд био још већи, финансирати из кредита које даје немачка банка.

До сличних закључака се долази и када се метод сагледавања економске целине који примењује добитник Нобелове награде за економију примени и у анализи ЕБРД кредита од 150 милиона евра. Наравно, прво логично питање које се одмах поставља у вези са овим кредитом је зашто Србија узима кредит од ЕБРД-а не од руских банака? Тачније, зар није логично да се у гасном сектору Србија ослони на водећег светског произвођача и диструбутера гаса а не на великог потрошача гаса? Такође, недоумицу изазива и преамбула уговора о гаранцији о ЕБРД кредиту. У преамбули се (нападно) истиче да су Република Србија и “Србијагас” затражили помоћ од ЕБРД-а. Са друге стране, у српској штампи је још у јануару 2010. објављено да је ЕБРД “сама понудила новац” Србији. [4]

Када се има у виду да је у српским медијима објављено да је услову ЕБРД-а да се новац не користи за пројекте које „Србијагас“ остварује с Русијом. [5] онда постаје јасно зашто се скрива да је управо ЕБРД инсистирала да Србија узме тај кредит. До таквог закључка се долази и када се анализира члан 2 ЕБРД кредита у којем пише да се из пројекта који се финансирају “изричито искључују складишта гаса у вези са пројектом Јужни ток”. Дакле, јасно је да је сврха ЕБРД кредита сузбијање руског економског утицаја у српској гасној индустрији. Наравно, као и случају KfW кредита, српски западни

“пријатељи” из ЕУ ће искористи EBRD кредит и за даље израбљивање српских грађана и државе. На пример, у тексту уговора ЕБРД кредита се наводи да је “каматна стопа шестомесечни ЕУРИБОР + 1% маржа” (или, промењива каматна стопа + маржа). Такође, у члану 2 уговора о гаранцији који прати ЕБРД кредит се наводи да Србија неће “наметнути никакве директне или индиректне порезе на стране консултанте” које ће ЕБРД и “Србијагас” плаћати из средстава кредита. Дакле, као и случају KfW кредита, поново финансирање консултаната из ЕУ (које се представља као некаква помоћ Србији).

Такође, у члану 2 уговора о гаранцији који прати EBRD кредит се Србија обавезује да ће подржати наплату неизмирених дуговања корисника гаса путем “укидање снабдевања гаса”. Или, ако српски грађани и фирме не буду у стању да плаћају цене гаса, онда ће им се он искључивати према условима кредита које диктира ЕБРД. То је прави “европски” стандард.

Исто тако, од Србије се очекује да допусти и “трећим лицима “да учествују у дистрибуцији и транспортовању гаса. Дакле, сврха кредита је да се допусти да фирме из ЕУ зарађују на руском гасу који се дистрибуира српским грађанима и предузећима.

Наравно, они који сматрају да ЕУ нема алтернативу могу да тврде да ће и овакви скандалозни и неповољни кредити које дају ЕБРД и KfW омогућити Србији да једног дана, када постане чланица ЕУ, користи све програме које одобрава Брисел. Али пример Бугарске показује колико је и то нереално. Бугарској је ускраћено 6,4 милијарде евра из програма ЕУ за период од 2007. до 2013. Такође, комисија бугарског парламента је изнела да је од 2007. до 2010. искоришћено само око 1,3% укупно одобрених средстава ЕУ (или приближно 180 милиона евра). [6] Сва та средства су наводно блокирана због корупције и криминала у Бугарској, иако је довољно само упоредити степен криминала и корупције у једном италијанском граду Напуљу (неколико хиљада мртвих у међусобним мафијашким обрачунима, око 110.000 тона смећа на улицама Напуља 2008. године због корупције у коју је умешана криминална организација Гамора) са читавом Бугарском, па ће бити јасно да је реч о лажном и лицемерном оправдању.

У том контексту, сваком неутралном и неострашћеном посматрачу је јасно да се иза опште економске политике ЕУ према Србији крије само један мотив. Тај мотив је добитник Нобелове награде за економију Гери Бекер дефинисао још пре неколико деценија на следећи начин: „Сви политички системи ... изложени су притисцима специјалних интересних група које покушавају да свој утицај употребе за повећање свог благостања.” [7] Количине новца које иду ка ЕУ и притисци и уцене на које пристају

власти у Београду показују да се ова дефиниција може применити и у односу између Србије и ЕУ.

---

[1] *Економисти нобеловци: 1993–2003*, Центар за издавачку делатност Економског факултета, Београд 2004, стр. 73–74.

[2] Р. Ђуровић, *Међународно привредно право*, Савремена администрација, Београд 1997, стр. 213–215.

[3] *Политика*, 1.2.2010.

[4] J. Петровић, *Политика*, 13.1.2010.

[5] Исто.

[6] „Привредни преглед“, 12.2.2010.

[7] *Економисти нобеловци:1993–2003*, Центар за издавачку делатност Економског факултета, Београд 2004, стр. 105.